

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія економіко-математичних дисциплін та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

« ___ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Ринок цінних паперів
для студентів**

спеціальності

072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітньої програми

Фінанси і кредит

освітньо-кваліфікаційного рівня

молодший спеціаліст

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1862/20
Авсєв
(підпис) (прізвище, ініціали)
« ___ » _____ 20 20 р.

Київ – 2020 рік

Розробник: Мельник Вікторія Володимирівна, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової економіко-математичних дисциплін та менеджменту

Протокол від «25» серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії Оксана Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Робочу програму перевірено
«26» серпня 2020 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя Зоя Гейхман

Заступник директора з навчальної роботи Яніна Яніна Карлінська

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	1,5/45
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	1
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	45
Аудиторні	22
Модульний контроль	2
Семестровий контроль	
Самостійна робота	21
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Ринок цінних паперів» є формування у студентів системи знань, необхідних для розуміння механізмів функціонування ринку цінних паперів як невід'ємної складової фінансового ринку, його структури, принципів та основних тенденцій розвитку в сучасних умовах.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Ринок цінних паперів» є:

- визначення місця ринку цінних паперів у фінансовій системі;
- визначення сутності та особливостей функціонування ринку цінних паперів;
- обґрунтування необхідності державного регулювання ринку цінних паперів з урахуванням специфіки економічного і соціального розвитку України;
- розкриття повноваження органів влади, які здійснюють правове регулювання ринку цінних паперів;
- обґрунтування необхідності функціонування фінансових інструментів як засобів взаємодії учасників ринку та розкриття особливостей обігу різних видів цінних паперів;
- дослідження суб'єктів ринку цінних паперів;
- визначення суті інфраструктури ринку цінних паперів та особливостей діяльності його учасників;
- формування уявлення правового забезпечення діяльності фондової біржі та правового забезпечення функціонування позабіржового ринку цінних паперів;
- розкриття особливостей правового регулювання розкриття інформації на ринку цінних паперів;
- обґрунтування необхідності здійснення контролю з боку органів влади за емісією та обігом цінних паперів в Україні.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі предметні **компетентності**:

- здатність використовувати понятійно-категоріальний апарат з ринку цінних паперів;
- демонструвати вміння використовувати професійно-профільовані знання та навички при здійсненні операцій з цінними паперами на українському фондовому ринку, при оцінюванні акцій українських підприємств;
- знання механізму функціонування ринку цінних паперів;
- демонструвати володіння методами спостереження, ідентифікації, класифікації та аналізу ринку цінних паперів;
- готовність вивчати та здатність аналізувати нормативну та законодавчу базу, що регулює питання ринку цінних паперів;
- вміння надавати послуги з укладання угод з цінними паперами на біржовому та позабіржовому ринках цінних паперів;
- демонструвати знання правових основ і законодавства України в галузі економіки;
- вміння здійснювати інвестиційні операції в цінні папери;
- демонструвати здатність оцінювати та аналізувати ринок цінних паперів;

- вміння визначати особливості розвитку ринку цінних паперів України, його сучасний стан і перспективи;
- здатність ефективно та самостійно діяти у нестандартних ситуаціях, використовуючи набуті фахові знання у сфері ринку цінних паперів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с	інд.	с.р.	м.к.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Загальна характеристика ринку цінних паперів.	8	2	2		4	-
Тема 2. Біржовий ринок цінних паперів.	6	2	-		4	-
Тема 3. Цінні папери на фондовому ринку України.	8	2	2		4	-
Тема 4. Операції з цінними паперами.	6	2	2		2	-
Тема 5. Загальна система регулювання діяльності фондового ринку.	6	2	2		2	
Тема 6. Депозитарій та кліринг.	9	2	2	-	5	-
Модульна контрольна робота.	2	-	-	-	-	2
Разом	45	12	10	-	21	2

5. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика ринку цінних паперів.

Місце ринку цінних паперів у системі фінансового ринку. Еволюція ринку цінних паперів. Функції та завдання ринку цінних паперів. Принципи функціонування ринку цінних паперів. Структура ринку цінних паперів: за економічною функцією та стадією обігу (первинний, вторинний), рівнем організації (організований, біржовий, неорганізований), територіальною ознакою (світовий, регіональний, національний), типом інструментів (інструменти позики, власності, похідні).

Рекомендовані джерела: [1,2,3,5,7,8,10,12,19].

Тема 2. Біржовий ринок цінних паперів.

Фондова біржа як основний елемент вторинного ринку цінних паперів. Історія виникнення фондових бірж. Принципи функціонування фондових бірж. Основні завдання фондової біржі. Систематизація фондових бірж світу. Ознаки міжнародної фондової біржі. Ключові відмінності біржового та позабіржового ринків. Організаційно-управлінська структура фондової біржі. Учасники біржової торгівлі: брокери, дилери, спеціалісти. Лістинг. Критерії і порядок

допуску цінних паперів. Переваги та недоліки перебування в лістингу. Контроль за компаніями-емітентами. Делістинг: основні вимоги.

Рекомендовані джерела: [1,2,3,5,7,8,10,14,16].

Тема 3. Цінні папери на фондовому ринку України.

Сутність цінних паперів, їх функції та властивості. Класифікація цінних паперів. Пайові, боргові та похідні цінні папери. Цінні папери в документарній та без документарній формах. Інші класифікації цінних паперів.

Характеристика основних видів цінних паперів. Акції. Облігації. Векселі. Приватизаційні папери (історичний досвід використання в Україні). Інвестиційні, ощадні та депозитні сертифікати.

Рекомендовані джерела: [1,2,3,5,7,8,10, 14, 17].

Тема 4. Операції з цінними паперами.

Торгівельно-посередницькі операції з цінними паперами. Діяльність торговців з випуску цінних паперів. Андерайтинг. Порядок здійснення торговцями цінних паперів комерційних та комісійних операцій. Обмеження в діяльності торговців цінними паперами, у тому числі з "відкритих" позицій.

Особливості купівлі-продажу акцій підприємств, що приватизуються. Цінова політика при продажу акцій підприємств, що приватизуються. Способи продажу таких акцій. Індивідуальна приватизація об'єктів. Промисловий інвестор. Комерційний та некомерційний конкурси з продажу акцій підприємств, що приватизуються. Формування ефективного власника в акціонерних товариствах, що створюються в процесі приватизації.

Рекомендовані джерела: [1,2,3,5,7,8,10,15,16,17].

Тема 5. Загальна система регулювання діяльності фондового ринку.

Державне регулювання ринку цінних паперів, його форми та методи. Поняття та цілі державного регулювання ринку цінних паперів. Прямі та непрямі форми та методи державного регулювання фондового ринку.

Органи державного контролю за випуском та обігом цінних паперів. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, її завдання, функції та повноваження. Діяльність Національного банку України, Фонду державного майна України, Антимонопольного комітету України та інших державних органів регулювання ринку цінних паперів. Саморегульовані організації фондового ринку, їх функції та повноваження.

Рекомендовані джерела: [1,2,3,5,7,8,10,18,19].

Тема 6. Депозитарій та кліринг.

Депозитарна діяльність. Функції депозитарних установ. Структура національної депозитарної системи України. Взаємодія депозитарію із зберігачами і торговцями цінними паперами. Порядок розміщення

бездокументарного випуску цінних паперів. Депозитарні активи. Способи зберігання цінних паперів: відокремлений та колективний. Види депозитарних операцій: адміністративні, облікові, інформаційні. Сутнісні характеристики клірингу.

Рекомендовані джерела: [1,2,3,5,7,8,10,19].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	6	6
Відвідування семінарських занять	1	5	5
Робота на семінарському занятті	10	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом			
Максимальна кількість балів: 106			
Розрахунок коефіцієнта: 1,06			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Позабіржовий ринок цінних паперів	5	5
2	Види цінних паперів в Україні	5	5
3	Діяльність Національного банку України, Фонду державного майна України, Антимонопольного комітету України та інших державних органів регулювання ринку цінних паперів.	6	5
4	Депозитарій та кліринг	5	5
Разом		21	20

Самостійна робота студента з курсу – це вид самостійної роботи студентів в групі, яка містить результати проектної діяльності в межах курсу та відображає рівень навчальної компетентності.

Мета самостійної роботи: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст самостійної роботи: завершена проектна теоретично-практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі компетентностей, набутих під час лекційних та семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

6.4 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання Шкала оцінювання самостійної роботи

Бали за виконання самостійної роботи	Значення оцінки
5	Високий рівень підготовки матеріалу з можливими, незначними недоліками.
4	Достатньо високий рівень підготовки матеріалу, відповідь структурована, дано характеристику більшості елементів.
3	В цілому добрий рівень підготовки матеріалу, відповідь структурована, дано характеристику незначній кількості елементів.
2	Посередній рівень підготовки матеріалу, структура відповіді відсутня, дано характеристику певній частині елементів.
1	Структура відповіді відсутня, дано характеристику незначній кількості елементів за вибором студента.
	Відсутність виконаного завдання винесеного на самостійне опрацювання студента або абсолютна не відповідність матеріалу, що підготував студент, питанню винесеного на самостійне опрацювання.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінюванням

Завдання модульного контролю робіт у своїй сукупності охоплює усі теми дисципліни. Кількість варіантів кожного комплекту МКР – 5. Кожен варіант складається з трьох типів завдань: визначення понять (2 терміни в кожному варіанті), що оцінюється по 2,5 бали за кожен термін, аналіз та характеристика управлінських процесів (2 питання), що оцінюються по 5 балів за кожен правильну відповідь, ситуаційно-розрахункова задача – 10 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення семестрового контролю – залік.

Результати заліків оцінюються за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів, і як правило, оголошуються на останньому семінарському занятті. Оцінка виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт для проміжного контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. У разі невиконання окремих обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студент повинен виконати їх і прозвітуватись у строк до останнього семінарського заняття. Час та порядок виконання робіт і звітування визначає викладач. Якщо за результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни студент набрав менше ніж 35 балів, то для одержання заліку він має пройти повторний курс вивчення відповідної навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Ринок цінних паперів»

Разом: 45 год., лекції – 12 год., семінарські – 10 год.,
самостійна робота – 21 год., підсумковий контроль – 2 год.

Модулі	Назва модуля	Кіл-сть балів за модуль	Теми лекцій	Теми семінарських занять	Самостійна робота	Види поточного контролю
Змістовний модуль I	Організаційно-правові засади функціонування ринку цінних паперів.	106 балів	Тема 1. Загальна характеристика ринку цінних паперів.	Тема 1. Загальна характеристика ринку цінних паперів.	20 балів	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)
			Тема 2. Біржовий ринок цінних паперів.	Тема 2. Біржовий ринок цінних паперів.		
			Тема 3. Цінні папери на фондовому ринку України.	Тема 3. Цінні папери на фондовому ринку України.		
			Тема 4. Операції з цінними паперами.	Тема 4. Операції з цінними паперами.		
			Тема 5. Загальна система регулювання діяльності фондового ринку.	Тема 5. Загальна система регулювання діяльності фондового ринку.		
			Тема 6. Депозитарій та кліринг.	Тема 6. Депозитарій та кліринг.		

8. Рекомендована література

Базова:

1. Базилевич В.Д. Цінні папери: Практикум: Навчальний посібник = компакт-диск /За ред.. В.Д.Базилевича. – К.: 2013. – 791 с.
2. Болдуєва, О. В. Визначення ринку цінних паперів як сегменту фінансового сектору України [Електронний ресурс] / О. В. Болдуєва // Ефективна економіка. – 2013. – №1. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1742>
3. Пластун, В.Л., Пластун О.Л. Інституційні інвестори: роль у розвитку фондового ринку: монографія / В. Л. Пластун, О. Л. Пластун. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2012. – 212 с.
4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р., № 2121-III
5. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР

6. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. - № 3480-IV.

Додаткова:

7. Гаршина О.К. Цінні папери: Навч. посіб./ Гаршина О.К. - К: Видавн. дім "Слово", 2004.
8. Діденко В.М. Фондовий ринок: [навчальний посібник]/В.М. Діденко, М.М. Свердан, В.П. Булан, О.М. Булан, О.М. Грубляк; за ред.. В.М. Діденка.- Чернівці: ТОВ «Видавництво Наші книги», 2010. – 624с.
9. Павлов В.І. Цінні папери в Україні: Навч. посіб. - 2-е вид., доп./ Павлов В.І., Пилипенко Кривов'язюк І.В. - К.: Кондор, 2004.
- 10.Пасічник В.Г. Ринок цінних паперів: Навч. посіб./ Пасічник В.Г., Акіліна О.В. - К.: Центр навч. літ., 2005.
- 11.Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок : навч. посібник/ О.С.Поважний, Н.С.Орлова, А.Л.Свечкіна.– Львів: Магнолія. - 2010. – 361 с
- 12.Список акцій для розрахунку індекса UX [електронний ресурс] – режим доступу: <http://fs.ux.ua/files/59>
- 13.Терещенко Г.М. Проблеми становлення та напрями удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні. // Фінанси України. - 2013. - №6. - С.97-104
- 14.Чернишук В.Р., Данькевич А.П. Розвиток ринку цінних паперів: проблеми й перспективи // Фінанси України. - 2011. - №8. - С.96-103.
- 15.Яцюк Г. В. Модернізація торгівельної інфраструктури ринку цінних паперів / Г.В.Яцюк // Фінансова інфраструктура України: проблеми та напрями розвитку: зб. тез всеукр. наук.-практ. конф. – к. : криниця, 2013 – с. 170 – 172.

Інформаційні ресурси

- 16.Нормативні акти України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua
- 17.Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
- 18.Законодавчі документи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
- 19.Офіційний сайт Державного казначейства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>